

ETKİLİ ÖĞRENME STRATEJİLERİ Öğrenme Nedir?

Öğrenme, bilgiyi algılama, kaydetme, hatırlama ve kullanma sürecidir. Öğrenme süreci kişinin aktif olduğu bir süreçtir. Öğrenme, bireyin çabası sonucu gerçekleşir.

Yaşantımızda gereksinim duyduğumuz bilgi, tutum ve davranışları öğrenme yolu ile kazanırız. Öğrenme doğuştan gelen özelliklerimize bağlı olduğu kadar, sonradan da geliştirebileceğimiz bir beceridir.

Öğrenme Nasıl Gerçekleşir?

Öğrenme sürecinde, duyu organları -kisa süreli hafıza - uzun süreli hafıza arasında siki bir ilişki vardır. Yeni bilgiler (dışarıdan gelen her türlü mesaj) duyu organları yoluyla fark edilir ve kısa süreli hafızaya aktarılır. Kısa süreli hafızadaki bilgilerden tekrar edilmeyenler unutulur. Tekrar edilenler ise uzun süreli hafızaya saklanmak üzere kaydedilir. Bu bilgiler belli bir zaman dilimi geçtikten sonra hatırlanabiliyorsa, o bilgilere ilişkin soru sorulduğunda doğru cevap verilebiliyorsa, öğrenme gerçekleşmiş demektir.

Hatırlamayı güçlendirmek için aşağıda belirtilen aralıklarla tekrar yapmak faydalı olur:

Aynı gün: Öğrenilenler, aynı gün içinde tekrar edilmelidir.

24 saat sonra: Araştırmalar tekrar edilmeyen bilginin büyük bir kısmının 24 saat sonra unutulduğunu göstermektedir. Bu nedenle, öğrenilen bilgiler, 24 saat sonra kısa bir tekrarla gözden geçirilmelidir.

Bir hafta ve bir ay sonra: Küçük bir tekrar, bir hafta ve bir ay sonunda yapılırsa bilgiler uzun süreli hafızaya kaydedilmiş olur.

Tekrar Etmek Neden Önemlidir?

- Öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır.
- Öğrenilenler tekrar sayesinde pekiştirilir. Sağlam bir öğrenme oluşur.
- Tekrar eden öğrenci, derste neyi iyi öğrenip neyi öğrenmediğini yeniden değerlendirme fırsatı bulur. Böylece eksiklerini tamamlama şansına da sahip olur.
- Öğrenilen bilgiler arasında bağ kurmayı kolaylaştırır. Bağlar ne kadar sağlam olursa bilgi o kadar kalıcı olur.
- Günlük ve haftalık tekrarlar düzenli yapıldığında, yazılı ve sözlü sınavlara hazırlanma stresi de ortadan kalkar.

Öğrenme Stratejisi Nedir ve Ne İşe Yarar?

Öğrenmenin etkili yolları var mıdır? Hangi öğrenme stratejisi ile çalışırsak daha iyi öğreniriz? Matematik öğrenirken kullandığımız öğrenme stratejisini Türkçe öğrenirken de kullanmak mümkün müdür? Bu tür sorular bizi "öğrenme stratejileri"lerine götürür.

Öğrenme stratejileri öğrenmeyi gerçekleştirmek için izlenen yollardır. Amaç öğrencinin duyuşsal durumunu etkilemek ve onun yeni bilgileri seçmesini, edinmesini, örgütlemesini ve bütünleştirmesini kolaylaştırmaktır. Öğrenme stratejileri bireyin kendi kendisine öğrenmesini kolaylaştıran yaklaşımlardan her biridir.

Öğrenme stratejileri;

- Öğrenciyi bilinçli öğrenici durumuna getirir.
- Öğrencinin öğrenmedeki verimliliğini artırır.
- Öğrenciye bağımsız öğrenebilme niteliği kazandırır.
- Öğrencinin isteyerek ve zevk alarak öğrenmesine yardım eder.
- Öğrencinin okul sonrası öğrenmelerine temel hazırlar.

Öğrenirken öğrenci konuyu kendisi için anlamlı kılmaya yönelik bir zihinsel faaliyete girmediği sürece, öğrenmenin gerçekleşmesi zorlaşır. Öğrencilerin başarıları, büyük ölçüde kendi öğrenme biçimlerinin farkında olmalarına ve kendi öğrenmelerini yönlendirmelerine bağlıdır. Öğrenme stratejilerinin keşfedilmesi ve öğrenme sürecinde kullanımı öğrenmeyi etkili hale getirmekle birlikte öğrenme sürecini kolaylaştırmaktadır.

Öğrenme Sürecinde Kullanılabilecek Öğrenme Stratejileri Nelerdir?

Öğrenciler, öğrenmeyi gerçekleştirmek amacıyla belirli davranışsal ve düşünsel süreçlere gereksinim duyarlar. Örneğin; bir okuma materyalinin ana düşüncelerini bulmak, özetlemek ve not almak gibi... Öğrencilerin bu görevleri başarı ile yerine getirebilmeleri, öğrenme işine ve öğrenme stillerine en uygun stratejileri kullanmalarına bağlıdır.

Çocuklarınızın öğrenme süreçleri ve öğrenme stillerini anlamasına dönük öz farkındalıklarını geliştirme sürecinde sizlerin de onları destekleyebilmeniz için aşağıda "öğrencilerin kullanabileceği bazı öğrenme stratejileri" özetlenmiştir:

Anlamlandırma Stratejileri

Bilgi birimleri arasında ilişki kurarak anlamlı öğrenmeyi sağlayan stratejilerdir. Yeni bilgiyi, daha önce öğrenilmiş, var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrenme gerçekleştirilir.

Zihinsel imge oluşturma: "Kitap-çocuk" biçimindeki bir sözcük çiftini hatırlatmayı amaçlayan bir öğrenci, zihninde kitap okuyan bir çocuk canlandırabilir.

Tümcede kullanma: Anahtar sözcük yöntemi ile birlikte yabancı dilde sözcük öğrenmede, çeşitli konularla ilgili kavram ve olguların öğrenilmesinde kullanılır. Örneğin; İngilizce'de "the night" (gece) kelimesini öğrenirken daha iyi hatırlamak için kısa bir cümle içinde kullanılabilir (The night is dark).

Benzetim yapma: Öğrenilecek bilginin önceden kazanılmış bilgilerle yapay benzerliklerin kurulmasıdır.

Örneğin; kan dolaşımını bir şehir trafiğine, beynimizi bilgisayarın hard diskine benzetebiliriz.

Özet çıkarma: Metnin ana çizgileriyle anlatılmasıdır. Okunan yazının iyi bir özetini çıkarmak için şu sorulara yanıt aranabilir (5N1K): Kim? En önemli kişiler kimler? Ne? Ne oldu? Olay veya konu ne? Ne zaman? Olay ne zaman oldu? Nerede? Olay nerede oldu? Neden? Olaylar neden oldu? Nasıl? Olay nasıl oldu?

Not alma: Metnin ana noktalarını bölümler arasındaki ilişkileri açıklayarak, bilgileri daha anlamlı ve kullanışlı biçime dönüştürerek yazmadır. Kendi cümlelerimizden yola çıkarak aldığımız notlar değiştirmeden yazma tekniğine göre daha etkilidir. Örneğin; metnin bir bölümünde geçen önemli kavramlar veya konular yazılabilir (ara başlıklar gibi; "Türkiye'deki akarsular", "Günümüzde iklim değişikliği" vb.). Ayrıca konuyla ilgili yorumlar veya sorular (örn: "anlamadım", "süper alıntı") sayfa kenarına not olarak yazılabilir.

Yineleme Stratejileri

Temel etkinlik zihinsel yinelemedir. Olduğu gibi hatırlanması istenen bilgilerin öğrenilmesinde bu stratejiler etkilidir. Temel öğrenmeler için kullanılır. Öğrenciler yineleme stratejilerini ana sınıfında öğrenmeye başlar. Öğrenciler 6-7 yaşlarında yineleme stratejilerini kendilerine öğretildiğinde ve söylendiğinde kullanırlar. 11-12 yaşlarından itibaren de öğrenciler yineleme stratejilerini kendiliğinden kullanma eğilimi gösterirler. Bu stratejiler bilginin kalıcı olması için tek başına yeterli değildir, öğrenmenin kalıcı hale gelebilmesi için anlamlandırılması gerekir.

Metinde yazıların altına çizme: Anahtar sözcüklerin ve temel düşüncelerin altına çizilir.

Aynı sözcüklerle not alma : Metnin kenarına metin içerisindeki aynı sözcükler kullanılarak not alınır.

Değiştirmeden yazma: Metin okunduktan sonra gerek duyulan bölümler olduğu gibi birkaç kez yazılır.

Örgütlenme Stratejileri

Öğrenilecek bilgilerin yeniden düzenlenip yapılandırılarak öğrenilmesini sağlayan stratejilerdir.

Ana çizgileri (hatları) çıkarma: Bir ünitenin ana ve alt başlıklarını çıkararak çalışmadır.

Bilgi şeması (haritası) oluşturma: Bilginin görselleştirilmesidir. Örneğin; bir sayfanın ortasına konu veya anahtar kelime büyük harflerle yazılır. Kelimelerin etrafına bir daire çizilir. Bu anahtar kelimelerden çıkan ve konunun önemli yanlarını gösteren birkaç kalın dal çizilir. Kalın dalların üstüne konular yazılır (Nükleer enerji konusunda: Riskler/avantajlar/ başka enerji kaynakları ile karşılaştırma vb).

Ana dallardan ince dallar çıkarılabilir. İnce dallar da küçük çatallara ayrılabilir.

Çizelgeleştirme: Metindeki bilgileri çizelge biçiminde düzenlemedir.

Dikey ve yatay bölmelere sahip bir çizelge yaparak bilgileri gruplandırıp ilişkilendirmektir.

Anlamayı İzleme Stratejileri:

Öğrencilerin kendi öğrenmelerini düzenlemelerine, yürütmelerine ve denetlemelerine yön veren stratejilerdir. Sorunları belirleme ve tanımlama, dikkatini toplama ve tepkilerini yönlendirme, kendini pekiştirme ve değerlendirme, hatalarını düzeltme ve çözüm üretme, anlamayı izleme stratejileridir:

- Bu konuyu niçin öğreniyorum?
- Öğrenme etkinliği sonunda neleri öğreneceğim?
- Öğrenmek için nasıl bir yol izlemeliyim?
- Konuyu öğrenmek için ne kadar süre yeterli olur?
- Öğrenip öğrenmediğimi nasıl denetleyebilirim?

Duyuşsal Stratejiler

Öğrenmede duygusal ya da güdüsel etmenlerden oluşan engelleri ortadan kaldırmak için kullanılan stratejilerdir. Öğrenciler kendi kendilerine öğrenirken uygun bilişsel stratejileri kullansalar bile kimi kez öğretim hedeflerine ulaşmada güçlüklerle karşılaşır. Bu güçlükler, duygusal etmenlerden kaynaklanabilir. Dikkati yoğunlaştırma, olumlu tutum geliştirme, güdülenme, kaygıyı azaltma (güven sağlama) duygusal stratejilerdir. Öğrencilerdeki dikkati toplayamama, olumsuz tutumlara sahip olma, sınav kaygısı duyma gibi engelleri duygusal stratejilerden yararlanarak önleyebiliriz.

Öğrenme Süreci Hakkında Ailelere Bazı Hatırlatmalar

- Her çocuk öğrenir.
- Her çocuk farklı şekillerde öğrenir.
- Çocuklar farklı yaşlarda farklı öğrenme yollarına gereksinim duyarlar.
- Her çocuk aynı şeyleri öğrenmeye istekli değildir.
- Öğrenilecek her şey aynı şekilde öğrenilmez.
- En kolay öğrendiklerimiz, ilgi alanımıza girenler ve öğrenme stilimize uygun şekilde sunulanlardır.
- Öğrenme yaşam boyu devam eder.
- Öğrenmeye ilginin yüksek olduğu ve ilginin azaldığı zamanlar vardır.
- Öğrenmede iç ve dış motivasyon çok önemlidir.
- Gereksinimler öğrenmeyi anlamlı kılar.
- Kişisel ilgiler, eğilimler ve kendiliğinden ortaya çıkan sorular öğrenmenin ham maddesidir.
- Tekrarlar yapılırken, öğrendiğini başkasına öğretirken, deneyerek, aktif olarak sürece katılarak kalıcı öğrenme gerçekleşir.
- Öğrenilenler kullanılmaz, paylaşılmaz ve pekiştirilmezse ise hatırlama güçleşir.
- Öğrenme sadece zihinsel bir işlem değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve fizyolojik bir eylemdir.

Öğrenme Sürecinde Ailenin Rolü ve Desteği

Çocuk doğumla birlikte öğrenmeye başlar ve bu öğrenme süreci erken çocukluk dönemi boyunca devam eder. Çocuk bu dönemde yaşamının büyük bir bölümünü aile ortamında geçirir. Bu nedenle, çocukların öğrenme yaşantılarında anne babanın rolü oldukça önemlidir. Günümüzde, öğrencilerin kendi öğrenme süreçleri ve öğrenme stillerini anlamasına dönük öz farkındalığını geliştirme sürecinde okulun yanısıra ailenin etkisi de çok büyüktür. Aileler, çocuklarının öğrenme sürecinin zenginleşmesine ve hayat boyu kullanacakları becerilerin gelişmesinde önemli rol oynarlar. Anne babalar çocuğun yeni şeyler öğrenmesini sağlayan, bilişsel, psiko-motor, dil, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleme açısından çocuklarının ilk eğitimcileridirler. İlk öğrenmelerimiz ailede başlar, okul desteği ile şekillenmeye ve çeşitlenmeye devam eder.